

DECIZIE

14 iunie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Valeriu Doagă
Ala Cobăneanu
Iurie Bejenaru
Nicolae Craiu
Tamara Chișca-Doneva

examinând recursul declarat de către Palamarciuc Eduard, reprezentat de avocatul
Tonu Alexandru,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a Olgăi Andreico împotriva lui
Palamarciuc Eduard și Palamarciuc Aliona cu privire la încasarea prejudiciului material,
moral și a cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 06 decembrie 2016, prin care a fost
respins apelul declarat de către Palamarciuc Eduard și menținută hotărârea Judecătoriei
Centru mun. Chișinău din 26 aprilie 2016, prin care acțiunea a fost admisă parțial,

c o n s t a t ă :

La 21 octombrie 2013, Andreico Olga a depus cererea de chemare în judecată
împotriva lui Palamarciuc Eduard și Palamarciuc Aliona cu privire la încasarea
prejudiciului material, moral și a cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că în conformitate cu contractul de
vânzare-cumpărare, transmitere a locuinței în proprietatea privată nr. 3005 din
10 iulie 2007, a devenit coproprietar al apartamentului nr. 4 din str. Tighina, 35,
mun. Chișinău.

Susține că pe parcursul anului 2013, vecinii ei – familia Palamarciuc Eduard și
Palamarciuc Aliona care sunt proprietarii apartamentului nr. 5 din str. Tighina, 35,
mun. Chișinău, au demarat lucrările de reconstrucție și extindere a apartamentului său în
lipsa actelor permise de construcție și fără respectarea condițiilor și exigențelor tehnice
necesare la efectuarea unor astfel de lucrări.

Remarcă că urmare a efectuării lucrărilor de reconstrucție sus menționate,
apartamentul nr. 4 din str. Tighina, 35, mun. Chișinău, care se află în proprietatea sa a
fost prejudiciat.

În contextul dat, relevă că faptul efectuării în mod neautorizat a lucrărilor de
reconstrucție și extindere a apartamentului nr. 5 din str. Tighina, 35, mun. Chișinău de
către pârâții Palamarciuc Eduard și Palamarciuc Aliona se confirmă prin: scrisoarea
Preturii sect. Centru nr. A-636/13 din 23 septembrie 2013; scrisoarea Direcției Autorizare
și Disciplină în Construcții a Primăriei mun. Chișinău nr. 52/1678 din 30 septembrie

2013; scrisoarea Inspecției de Stat în Construcții nr. A-111-1 din 15 octombrie 2013; procesul-verbal cu privire la contravenție nr. AA 0001998 din 11 octombrie 2013; actul de inspecție a apartamentului nr. 185 din 11 septembrie 2013.

Își întemeiază pretențiile în baza dispozițiilor art. 377, art. 512, art. 1398, art. 1410, art. 1416, art. 1422 din Codul civil.

Solicită încasarea de la Palamarciuc Eduard și Palamarciuc Aliona în beneficiul Olgăi Andreico a prejudiciului material cauzat apartamentului nr. 4 din str. Tighina, 35, mun. Chișinău, a prejudiciului moral în valoare de 3 000 lei și a cheltuielilor de judecată.

La 29 februarie 2016, Andrieco Olga a depus o cerere de concretizare a cerințelor prin care a solicitat încasarea din contul lui Palamarciuc Eduard și Palamarciuc Aliona în beneficiul Olgăi Andrieco a prejudiciului material cauzat apartamentului nr. 4 din str. Tighina, 35, mun. Chișinău în valoare de 296 538,76 lei, a prejudiciului moral în valoare de 3 000 lei și a cheltuielilor de judecată (f. d. 205, vol. I).

Prin încheierea Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 14 mai 2014, a fost dispusă efectuarea expertizei judiciare tehnice la Centrul Național de Expertize Judiciare al Ministerului Justiției al RM (f. d. 51-52, vol. I).

Prin încheierea Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 08 iulie 2014, a fost dispusă efectuarea expertizei judiciare tehnice la Centrul Național de Expertize Judiciare al Ministerului Justiției al RM, expert Achimov Anatolie (f. d. 70-71, vol. I).

Prin încheierea Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 05 martie 2015, a fost dispusă ordonarea expertizei judiciare tehnice în construcție, iar efectuarea acesteia a fost încredințată expertului Achimov Anatolie din ÎI „Anatolie Achimov (f. d. 112-113, vol. I).

Prin încheierea Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 05 februarie 2016, a fost respins demersul reprezentantului părților privind numirea unei expertize tehnice în construcții, ca neîntemeiată (f. d. 198-200, vol. I).

Prin hotărârea Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 26 aprilie 2016, acțiunea a fost admisă parțial, fiind încasat de la Palamarciuc Eduard și Palamarciuc Aliona în beneficiul Olgăi Andreico prejudiciul material cauzat în mărime de 296 538,76 lei și taxa de stat achitată în suma de 150 lei, în total suma de 296 688,76 lei. S-a încasat de la Palamarciuc Eduard și Palamarciuc Aliona în beneficiul statului diferența taxei de stat în mărime de 8 746,16 lei. În rest acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată (f. d. 235-239, vol. I).

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 06 decembrie 2016, a fost respins demersul apelantului Palamarciuc Eduard, reprezentat de avocatul Tonu Alexandru cu privire la dispunerea efectuării unei expertize tehnice în construcții repetate (f. d. 25-27, vol. II).

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 06 decembrie 2016, a fost respins apelul declarat de către Palamarciuc Eduard și menținută hotărârea Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 26 aprilie 2016 (f. d. 29-33, vol. II).

La 03 martie 2017, prin intermediul oficiului poștal, Palamarciuc Eduard, reprezentat de avocatul Tonu Alexandru a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea integrală a deciziei instanței de apel cu trimiterea pricinii la rejudecare în instanța de apel (f. d. 41-46, vol. II).

În motivarea recursului a invocat dezacordul cu decizia instanței de apel, considerând-o neîntemeiată și pasibilă de casare în baza prevederilor art. 432 alin. (4) CPC.

Astfel, menționează că prin încheierea Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 08 iulie 2014, s-a dispus numirea unei expertize judiciare tehnice, care a fost pusă în sarcina experților din cadrul Centrului Național de Expertize Judiciare al Ministerului Justiției al RM.

În acest sens, susține că prin răspunsul Centrului Național de Expertize Judiciare nr. 6215 din 10 noiembrie 2014, s-a indicat că efectuarea expertizei în cadrul Centrului este imposibilă, materialele fiind remise fără executare, pe motivul că întrebările dispuse spre soluționare în prezenta încheiere nu țin de competența expertului judiciar, întrucât din conținutul întrebărilor se solicită efectuarea unei expertize tehnice în domeniul construcțiilor.

Prin urmare, prin încheierea din 05 martie 2015, s-a dispus în mod repetat numirea unei expertize judiciare tehnice în construcții, însă de această dată a fost desemnat în calitate de expert judiciar – Achimov Anatolie, atestat de către Centrului Național de Expertize Judiciare al Ministerului Justiției al RM.

Afirmă că în baza încheierii sus menționate, de către expertul judiciar Achimov Anatolie a fost întocmit Raportul de expertiză nr. 452 din 24 noiembrie 2015, în baza căruia s-a stabilit că valoarea prejudiciului material cauzat apartamentului nr. 4 din str. Tighina, 35, mun. Chișinău ca urmare a lucrărilor de construcție a apartamentului nr. 5 din aceeași adresă, constituie suma de 296 538,76 lei.

În continuare, relevă că potrivit răspunsului Serviciului de Stat pentru verificarea și expertizarea proiectelor și construcțiilor nr. 01-021 din 19 ianuarie 2016, a fost exprimată opinia potrivit căreia Achimov Anatolie nu întrunește cerințele statuate în Legea privind calitatea în construcții nr. 721 din 02 februarie 1996, deoarece nu este certificat în calitate de expert tehnic.

Indică că prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 06 decembrie 2016, a fost respins ca fiind neîntemeiat demersul reprezentantului recurentului cu privire la dispunerea efectuării unei expertize tehnice repetate.

Cu referire la prevederile art. 40 alin. (2) din Legea cu privire la expertiza judiciară și statutul experților judiciari nr. 68 din 14 aprilie 2016 și art. 14⁴, art. 14⁵ din Regulamentul cu privire la atestarea tehnico-profesională a specialiștilor cu activități în construcție aprobat prin hotărârea Guvernului nr. 329 din 23 aprilie 2009, remarcă că instanța de apel nu a ținut cont că Achimov Anatolie nu are competențele necesare de a efectua expertiza tehnică în construcție.

Ținând cont de cele relatate, susține că instanța de apel fără a dispune efectuarea unei expertize repetate, și-a întemeiat decizia doar pe raportul de expertiză prezentat de intimat prin ce se încalcă dreptul recurentului la un proces echitabil garantat de art. 6 paragraful 1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, deoarece în circumstanțele descrise a fost imposibil de stabilit prejudiciul real cauzat.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

După cum rezultă din actele cauzei copia decizie instanței de apel din 06 decembrie 2016 a fost expediată pentru cunoștință în adresa părților, inclusiv și în adresa recurentului Palamarciuc Eduard la data de 22 decembrie 2016, fapt ce se confirmă prin copia scrisorii de însoțire cu nr. 33385-4 (f. d. 34, vol. II), însă date care ar confirma și recepționarea acesteia de către recurent la materialele cauzei lipsesc.

Astfel, instanța de recurs consideră că recurentul s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul la 03 martie 2017, în termen.

În conformitate cu art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului în raport cu motivele recursului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul, de a casa decizia instanței de apel și a restitui pricina spre rejudecare în instanța de apel din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Înaintând acțiunea în judecată împotriva lui Palamarciuc Eduard și Palamarciuc Aliona, Andreico Olga concretizându-și cerințele, a solicitat încasarea din contul lui Palamarciuc Eduard și Palamarciuc Aliona în beneficiul Olgăi Andreico a prejudiciului material cauzat apartamentului nr. 4 din str. Tighina, 35, mun. Chișinău în valoare de 296 538,76 lei, a prejudiciului moral în valoare de 3000 lei și a cheltuielilor de judecată.

Fiind investită cu judecarea pricinii în cauză prima instanță a ajuns la concluzia temeiniciei parțiale a acțiunii, dispunând încasarea de la Palamarciuc Eduard și Palamarciuc Aliona în beneficiul Olgăi Andreico prejudiciul material cauzat în mărime de 296 538,76 lei și taxa de stat achitată în suma de 150 lei, în total suma de 296 688,76 lei și în beneficiul statului diferența taxei de stat în mărime de 8 746,16 lei, în rest acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

Judecând apelul declarat de către Palamarciuc Eduard, instanța de apel a găsit necesar de a-l respinge și a menține hotărârea primei instanțe, considerând că aceasta este întemeiată și legală.

În susținerea soluției date instanța de apel a reținut faptul că prin Raportul de expertiză nr. 452 din 24 noiembrie 2015 efectuat de către ÎI „Achimov Anatolie”, s-a constatat că starea tehnică a bunului imobil - apartamentul nr. 4 din str. Tighina, 35, mun. Chișinău este nesatisfăcătoare, avariata, cu prezența defectelor tehnice ce prezintă pericol de prăbușire, iar valoarea prejudiciului material adus apartamentului sus menționat ca urmare a lucrărilor de construcție efectuate în apartamentul nr. 5 din str. Tighina, 35, mun. Chișinău constituie suma de 296 538,76 lei.

De asemenea, instanța de apel a menționat că ÎI „Achimov Anatolie” avea dreptul de a efectua expertiza, or din extrasul din Registrul de stat al persoanelor juridice nr. 273388 din 11 iulie 2013, rezultă că principalul obiect de activitate al acesteia este activitatea de testări și analize tehnice.

La caz, instanța de recurs constată, însă, că contrar prevederilor art. 239 CPC și art. 241 alin. (5) CPC, decizia instanței de apel conține o motivare arbitrară.

Or, analiza pe care judecătorul o face în legătură cu motivele de fapt și de drept, care i-au format convingerea în sensul unei anumite soluții trebuie să fie clară și simplă, precisă, conchisă și fermă, să aibă putere de convingere.

În conformitate cu art. 373 alin. (1) și (2) CPC, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. Verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea pricinii, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.

Reieșind din limitele judecării apelului consfințite în norma enunțată și din raportul

juridic creat în speță, instanța de recurs reține că contrar acestor prevederi, instanța de apel judecând apelul a trecut în mod superficial asupra circumstanțelor pricinii, referindu-se în general la unele constatări reținute la adoptarea hotărârii de prima instanță, fără a verifica legalitatea și temeinicia hotărârii supusă apelului în raport cu regulile stabilite de lege.

În acest context instanța de recurs ține să menționeze că din cererea de apel declarată de către Palamarciuc Eduard rezultă că ultimul invocă dezacordul cu concluziile Raportului de Expertiză nr. 452 din 24 noiembrie 2015, în baza căruia instanța de judecată a stabilit valoarea prejudiciului material cauzat apartamentului nr. 4, din str. Tighina, 35, mun. Chișinău ca urmare a lucrărilor de construcție efectuate în apartamentul nr. 5 din aceeași adresă, considerând, că expertiza a fost efectuată de către ÎI „Achimov Anatolie”, care nu avea competențe de a efectua expertiză tehnică în construcții, și aceasta nu demonstrează legătura cauzală dintre faptul executării lucrărilor de construcție în apartamentul nr. 5 ce aparține lui Palamarciuc Eduard și Alionei Palamarciuc și degradarea apartamentului nr. 4 a Olgăi Andreico, motiv pentru care a solicitat efectuarea unei expertize tehnice în construcții, însă demersurile în acest sens au fost respinse de instanțele ierarhic inferioare.

La acest capitol, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ține să menționeze că expertizele și concluziile experților se efectuează în baza problemelor puse spre soluționare de către instanță, cât și în baza documentației prezentată spre analiză și verificare, respectiv obligația în asigurarea experților cu materialele necesare este pusă atât în seama părților, cât și a instanței, în vederea obținerea unei concluzii explicite asupra întrebărilor supuse expertizării.

Astfel, în speță, prezintă relevanță și faptul că din raportul de expertiză nr. 452 din 24 noiembrie 2015, care a fost pus la baza emiterii deciziei, nu este clară valoarea prejudiciului material real suportat luând în considerație faptul că în urma cercetărilor s-a constatat că gardul de uzură al apartamentului nr. 4 din str. Tighina, 35, mun. Chișinău, constituie 78 % (f. d. 149, vol. I).

Totodată, sub acest aspect este necesar de menționat că prejudiciul material în suma de 296 538,76 lei stabilit la efectuarea expertizei a fost calculat potrivit devizului local, reieșind din necesitatea efectuării reparației capitale a apartamentului nr. 4 din str. Tighina, 35, mun. Chișinău și nu din prejudiciul a costului lucrărilor apartamentului dat ce ar rezulta nemijlocit din efectuarea reconstrucției apartamentului nr. 5 din aceeași adresă (f. d. 155, vol. I).

Prin urmare, reieșind din specificul acțiunii în cauză, instanța de recurs consideră că în scopul soluționării juste și complete a pricinii în cauză, respectiv și stabilirii celor invocate de părți, care după cum incontestabil se constată, cer cunoștințe speciale și pot fi elucidate doar prin posedarea acestora în acest domeniu și care pot fi constatate în urma efectuării unei expertize ordonate în acest sens.

Or, prevederile art. 159 alin. (1) CPC direct indică că, în cazul când raportul de expertiză nu este suficient de clar sau este incomplet, iar această deficiență nu poate fi suplinită prin audierea expertului, ori când apar noi întrebări referitor la circumstanțele examinate ulterior, instanța judecătorească poate dispune, la solicitarea părților, iar în cazurile prevăzute de prezentul cod, și din oficiu, efectuarea de către același expert sau de un altul a unei expertize suplimentare în condițiile art. 148.

Totodată, reieșind din prevederile alin. (2) al aceluiași articol, în cazul când nu este de acord cu raportul de expertiză din motivul ne întemeierii sau veridicității lui îndoielnice, când concluziile mai multor experți sânt contradictorii, iar aceste deficiențe

nu pot fi înlăturate prin audierea expertului, ori când, la efectuarea expertizei, normele procedurale sunt încălcate, instanța judecătorească poate dispune efectuarea unei expertize repetate.

Iar, conform alin. (3), expertiza repetată se încredințează unei comisii de experți. Experții care au efectuat expertiza anterioară pot oferi comisiei explicații, dar nu au dreptul să participe la efectuarea investigațiilor.

În acest context, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că instanța de apel pentru soluționarea justă a cauzei urma să verifice existența legăturii cauzale între executarea lucrărilor de construcții efectuate în apartamentul nr. 5 din str. Tighina, 35, mun. Chișinău, care aparține lui Palamarciuc Eduard și Palamarciuc Aliona și degradarea apartamentul nr. 4 din str. Tighina, 35, mun. Chișinău care se află în proprietatea Olgăi Andreico, prin dispunerea efectuării unei expertize tehnice în construcții repetate.

De altfel, de rând cu cele relatate instanța urma să constate cu certitudine, după caz, care este prejudiciul material cauzat apartamentului nr. 4 din str. Tighina, 35, mun. Chișinău în urma executării lucrărilor de construcție efectuate în apartamentul nr. 5 din str. Tighina, 35, mun. Chișinău.

Prin urmare, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide că respingând demersul recurentului cu privire la dispunerea efectuării unei expertize tehnice în construcții repetate, instanța de apel nu au asigurat disponibilitatea în drepturi a participantului la proces, ce constă în posibilitatea, în primul rând, de a dispune liber de dreptul subiectiv material sau de interesul legitim supus judecății, precum și de drepturile procedurale, de a alege modalitatea și mijloacele procedurale de apărare, astfel, prin urmare fiind admisă încălcarea prevederilor art. 27 alin. (1) CPC.

Astfel, la caz se constată că deși instanța de apel a admis formal apelul, aceasta nu a pătruns în esența criticilor susținute de către apelant aduse împotriva hotărârii primei instanțe, fapt ce indică la examinarea superficială a apelului, fără a fi supusă controlului temeinicia și corectitudinea soluției date de prima instanță prin prisma prevederilor legale, ce guvernează raportul juridic în litigiu.

În speță, prezintă relevanță și faptul că folosirea criteriilor pentru determinarea corectă a naturii juridice a litigiului dat, reieșind din specificul acestui, presupune prin sine lămurirea completă și pe bază de dovezi certe a situației de fapt și de drept, care, este diferită de la caz la caz.

Sub aspectul celor relatate se constată că soluția instanței de apel nu conține o argumentare clară din care să rezulte procesul deliberării și adoptării soluției la care s-a ajuns, astfel instanța de recurs fiind în imposibilitatea să exercite controlul judiciar asupra unei asemenea soluții și să verifice temeinicia și legalitatea hotărârii atacate cu privire la oricare dintre motivele prevăzute de lege.

În concluzie și în sensul art. 6 alin. (1) al Convenției, instanța de recurs ține să menționeze că instanțele de judecată, trebuie, să indice cu suficientă claritate motivele pe care-și întemeiază hotărârile, iar având în vedere caracterul determinant al concluziilor sale să precizeze noțiunile, ce implică o apreciere a faptelor supuse examinării.

De asemenea, noțiunea de proces echitabil impune ca instanța de judecată să nu-și motiveze doar sumar hotărârile sa, ci să examineze efectiv problemele esențiale care-i sunt supuse aprecierii și să nu se mulțumească de a proba pur și simplu concluziile uneia dintre părți.

Distinct de cele arătate mai sus, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că decizia instanței de apel urmează a fi casată cu restituirea pricinii pentru rejudecare în instanța de apel.

La rejudecarea pricinii instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate mai sus, să creeze condiții obiective și egale părților pentru realizare și exercitare drepturilor sale procedurale și rejudecând pricina, să emită o hotărâre întemeiată și legală.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c), art. 445 alin. (3) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de către Palamarciuc Eduard, reprezentat de avocatul Tonu Alexandru.

Se casează integral decizia Curții de Apel Chișinău din 06 decembrie 2016, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a Olgăi Andreico împotriva lui Palamarciuc Eduard și Palamarciuc Aliona cu privire la încasarea prejudiciului material, moral și a cheltuielilor de judecată, cu restituirea pricinii pentru rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, de un alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței, judecătorul

Valeriu Doagă

Judecătorii

Ala Cobăneanu

Iurie Bejenaru

Nicolae Craiu

Tamara Chișca-Doneva